

Van wolven blijf je af. Basta!

Wilfred Roelink

Je hebt wolfverwachters en wolfverachters. Beide auteurs nemen het ‘verwachtende’ standpunt in: de wolf is er eindelijk weer; laten we nieuwe omgangsvormen vinden. De mens heeft immers geen status aparte ten opzichte van de wolf. En de aanwezigheid van deze toppredator is een plus voor ecosystemen en voor de biodiversiteit.

Terugkeer van de wolf lijkt logisch nu het cultuurlandschap verandert (krimpend platteland, uitdijende bossen) en er in Europa beschermende maatregelen gelden (Conventie van Bern en Habitatrictlijn). En aantrekkelijk: de wolf fascineert door de overeenkomsten met de mens (het roedel als ‘ideaal christelijk gezin’), door zijn aanpassingsvermogen, individuele karakter, complexiteit en onvoorspelbaarheid (met name in de zwerffase).

Beide boeken hebben een vergelijkbare stijl: vlot, humoristisch. Ze lezen lekker weg en dat opent de weg voor een breed publiek. Loos biedt daarnaast een bijna encyclopedische geschiedenis van ondergang en opkomst van de wolf. De boeken zijn dus allebei aan te bevelen aan wolfverwachters én aan wolfverachters.

Verschil tussen de boeken is er ook. Goldschmidt is toch vooral geïnteresseerd in de reactie

van de mens. Meer als antropoloog dan als bioloog. Hij schrijft associatief en anekdotisch. Twee hoofdstukken gaan over de wolf, samen één derde van het boek. De rest gaat toch vooral over de mens. Maar het levert verfrissende inzichten op, bijvoorbeeld dat in Kroatië ‘schaapschaamte’ voorkomt (de herder schaamt zich als een wolf een schaap pakt). En dat in ons land honden veel meer schapen doden dan wolven dat doen – maar honden staan niet ter discussie.

Loos schrijft als gedragsbioloog feitelijk en zijn boek heeft een duidelijke structuur. Zo ontstaat een geschiedenis van de relatie tussen mens en wolf, met veel kennis van zaken geëtaleerd. Eerst over hoe vervolging tot nulstand heeft geleid. Waar de mens verschijnt, verdwijnt de wolf, en andersom, al eeuwen. Hij beschrijft de levensloop van verschillende individuen die vanaf de terugkeer rond 2017-2018 een rol speelden in de eerste



waarnemingen en hij beschrijft de roedels in Nederland en België. Met prachtige hoofdrollen voor Naya, August, Billy, Punkti, die het in die jaren publicitair ook goed deden. Het hoofdstuk over Naya is om niet te missen. Er wordt precies geïllustreerd wat ons in wolven aantrekt.

De sporen van deze wolven samen leiden in dit boek tot de belangrijke vraag: hoe 'boos' is de wolf eigenlijk? Loos pleit – net als Goldschmidt in zijn hoofdstuk 'Hoe welkom is de wolf in Nederland?' – voor maatregelen waarmee veehouders hun dieren moeten beschermen en voor ondersteuning door lokale en rijksoverheden. Beleid ontbreekt vaak of komt te laat. Goldschmidt noemt beleid ambivalent en bureaucratisch: de wolf moet zich wel aan de regels houden of anders terug naar het land waar hij vandaan kwam. Loos somt een aantal problemen op: te weinig natuurinspecteurs, teveel druk van wildfotografen, jacht is toegestaan in rustgebieden, er is geen moratorium op de jacht in leefgebieden van de wolf en tenslotte: de rechtspraak is te traag.

In het spanningsveld tussen biodiversiteit en belangen moeten natuurbeschermers, veehouders en overheden er samen uitkomen. Organisaties



als 'Welkom wolf' in België en 'Wolven in Nederland' hebben daarbij de rol van feiten bekend te maken en vooroordelen tegen te gaan. Zoals dat elke wolf een 'probleemwolf' zou zijn. Loos richt zich met zijn boodschap nadrukkelijk tot veehouders, particulieren, natuurbeschermers, overheden en de rechtspraak; deze groepen moeten de nieuwe omgangsvormen maken en bewaken. Eén groep sluit hij uit: met jagers praten heeft geen zin. Zij zien de wolf maar als concurrent.

Zoals gezegd, beide auteurs schrijven beeldend

en met humor. Dat helpt om ons te verplaatsen in de wolf. Loos stelt: de wolf is niet boos maar één van de minst gevaarlijke wilde dieren. En juist zulke beeldvorming is volgens Goldschmidt een voorwaarde voor het draagvlak en de omgangsvormen waar de wolf het van moet hebben.

De maatregelen of omgangsvormen die voor veehouders en particulieren van belang zijn, beschrijft Loos heel praktisch en gedetailleerd (schrikdraad, jongvee in de kudde, tijdelijk opkoken, kuddewaakhonden, subsidies en vergoedingen, honden aanlijnen in natuurgebieden). Realistisch is hij ook: verwacht niet dat schade zal uitblijven. Zwervende wolven zullen er altijd zijn.

Goldschmidt, T., *Wolven op het ruiterpad; over mensen en andere roedeldieren*. Atheneum – Polak en Van Genneep, 2022. 223 pp. € 20,99.

Loos, J., *In het spoor van de wolf; de comeback van een iconisch dier in de Lage Landen*. Lannoo, 2023. 255 pp. € 22,99